

CHƯƠNG

15

Cách lựa chọn đúng phân khúc thị trường, các nhóm công nghiệp và các tiểu nhóm

Đa số các cổ phiếu dẫn đầu thông thường đều thuộc về các ngành công nghiệp dẫn đầu. Nghiên cứu đã cho thấy 37% biến động về giá của một cổ phiếu phụ thuộc trực tiếp vào thành tích của nhóm công nghiệp của nó. 12% khác là do sức khoẻ của toàn bộ phân khúc thị trường. Như vậy, gần phân nửa động lực biến động giá của cổ phiếu đến từ sức mạnh của nhóm công nghiệp tương ứng của nó. Vì mỗi giai đoạn tăng trưởng của thị trường được dẫn dắt bởi những nhóm công nghiệp khác nhau, bạn có thể thấy việc xem xét nhóm công nghiệp của một cổ phiếu trước khi mua nó quan trọng đến mức nào.

Để trao đổi về vấn đề này, chúng ta sẽ sử dụng ba khái niệm: phân khúc thị trường, nhóm công nghiệp, và tiểu nhóm. Một *phân khúc thị trường* (thị trường ở đây là thị trường chứng khoán) là một khu vực bao quát nhiều công ty và ngành công nghiệp. Các phân khúc này bao gồm, ví dụ như, các ngành công

ngiệp cơ bản (hay các “cổ phiếu tuần hoàn”), hàng hóa và dịch vụ tiêu dùng, vận tải, tài chính, và công nghệ cao. Một *nhóm công nghiệp* là một nhóm nhỏ hơn, bao gồm các công ty đặc trưng hơn; thông thường bạn sẽ có nhiều nhóm công nghiệp trong một phân khúc thị trường. Một *tiểu nhóm* là một nhóm đặc trưng hơn nữa, phân chia một nhóm công nghiệp thành nhiều tiểu khu vực rất rõ ràng, cụ thể. Ví dụ, nếu chúng ta nhìn vào một công ty như Viacom, nó có thể được mô tả như sau:

Phân khúc: Thư giãn và giải trí

Nhóm công nghiệp: Truyền thông

Tiểu nhóm: Phát thanh/truyền hình

Để cho rõ ràng và dễ áp dụng, tên của nhóm công nghiệp và tiểu nhóm được kết hợp làm một và đơn giản được gọi là “nhóm công nghiệp.” Ví dụ như nhóm công nghiệp của Viacom sẽ là “Truyền thông – Phát thanh/truyền hình.”

Tại sao phải theo dõi tới 197 nhóm công nghiệp?

Vì sao IBD chia các chứng khoán thành 197 nhóm công nghiệp thay vì, chẳng hạn như, 52 của Standard & Poor (S&P)? Lý do thực sự rất đơn giản. Mọi cổ phiếu trong một phân khúc thị trường không vận động giống nhau. Trong một phân khúc thị trường nào đó, ngay cả nếu bản thân nó thể hiện thành tích vượt trội so với các phân khúc khác, có thể có những tiểu khu vận hành cực tốt trong khi những tiểu khu khác chỉ theo đuôi thị trường. Điều quan trọng là cần phải xác định được tiểu khu nào đang vận hành tốt, vì kiến thức này có thể tạo nên sự khác biệt giữa kết quả siêu hạng với kết quả tầm thường.

Trong cuộc nghiên cứu trước đây về thị trường, chúng tôi đã phát hiện ra rằng nhiều dịch vụ đầu tư được cung cấp hiện nay không phân chia thị trường thành những nhóm công nghiệp

hợp lý. Điều này đã gây khó khăn cho việc xác định tiểu khu cụ thể chứa những cổ phiếu dẫn dắt thực sự trong một nhóm công nghiệp. Vì vậy chúng tôi đã tạo ra các nhóm công nghiệp của riêng mình, chia nhỏ thị trường thành 197 tiểu khu vực khác nhau và cung cấp cho các nhà đầu tư một cái nhìn chi tiết hơn về cấu tạo của một ngành công nghiệp.

Cách xác định nhóm công nghiệp nào đang dẫn dắt thị trường

Khi phân tích các ngành công nghiệp, chúng tôi phát hiện ra một số nhóm quá nhỏ nên những dấu hiệu của chúng có thể không có nhiều ý nghĩa. Nếu chỉ có hai công ty nhỏ, với khối lượng giao dịch ít, có lẽ không đủ để gọi chúng là một nhóm công nghiệp. Trái lại, có những ngành công nghiệp tập trung quá nhiều công ty, chẳng hạn như công nghiệp hóa chất hoặc tiết kiệm-cho vay. Nguồn cung cấp quá lớn này không tạo thêm được sức hút cho chúng, trừ khi có một số thay đổi rất bất thường diễn ra trong các hoàn cảnh của nền công nghiệp.

197 nhóm công nghiệp đề cập ở trên có thể được tìm thấy trong mỗi số ra vào mọi ngày của *Nhật báo kinh doanh của nhà đầu tư*. Ở đó chúng tôi xếp hạng các nhóm công nghiệp theo thành tích giá trong 6 tháng của chúng để bạn có thể dễ dàng xác định những nhóm nào đang dẫn đầu thị trường. Những nhà đầu tư hoạt động theo triết lý “giá thấp” thích chọn đối tượng trong các nhóm bị xếp hạng thấp nhất, nhưng phân tích đã chứng minh rằng bình quân các cổ phiếu thuộc 50 hay 100 nhóm công nghiệp hàng đầu thể hiện thành tích tốt hơn so với 100 nhóm xếp cuối. Để gia tăng cơ hội tìm ra một cổ phiếu tuyệt vời trong một nhóm công nghiệp tuyệt vời, bạn hãy tập trung vào 40 nhóm dẫn đầu.

Cả tờ báo lẫn các dịch vụ biểu đồ của chúng tôi đều cung cấp một nguồn thông tin bổ sung, độc quyền để giúp bạn xác định cổ phiếu mình đang muốn mua có thuộc về một nhóm công nghiệp dẫn đầu hay không. *Chỉ số sức mạnh tương đối của nhóm công*

đầu tư dàn trải hơn vào nhiều quỹ thuộc các nhóm khác nhau. Nếu điều này được thực hiện đúng, họ sẽ nỗ lực sở hữu các quỹ mang những phong cách điều hành khác nhau. Ví dụ, nguồn vốn của họ sẽ được phân chia giữa quỹ tăng tiến giá trị, quỹ tăng tiến năng động, quỹ tăng tiến huy động vốn vừa và lớn, quỹ tăng tiến huy động vốn nhỏ, v.v... Nhiều tổ chức quỹ đầu tư, bao gồm Fidelity, Franklin Templeton, MFS Funds, Nicholas-Applegate, Strong Funds, AIM, Scudder, American Century, Oppenheimer, Dreyfus, Vanguard Group, IDS Mutual, và nhiều quỹ khác, cung cấp những “họ quỹ” với nhiều mục tiêu khác nhau. Trong đa số trường hợp, bạn có quyền chuyển sang bất kỳ quỹ nào khác trong cùng họ với một mức phí không đáng kể. Những họ quỹ này có thể cung cấp cho bạn thêm tính linh động khi cần thực hiện những thay đổi khôn ngoan nhiều năm sau.

Những kế hoạch tái đầu tư hàng tháng có phải dành cho bạn?

Những chương trình tự động giữ lại khoản lợi nhuận được chia cho bạn để tái đầu tư thường là tốt nếu bạn chọn ký gửi số tiền đó vào một quỹ đầu tư đa dạng vào cổ phiếu tăng tiến nội địa. Tuy nhiên, tốt nhất bạn cũng nên mua một số cổ phần lớn hơn để khởi đầu và để mau thấy tác dụng của lãi kép hơn.

Đừng để thị trường làm lung lay quyết tâm dài hạn của bạn

Các giai đoạn thị trường suy thoái có thể kéo dài từ 6 tháng đến, trong một số ít trường hợp, 2 năm hoặc lâu hơn. Nếu muốn trở thành một nhà đầu tư thành công với các quỹ đầu tư tin thác, bạn cần có lòng can đảm và tầm nhìn xa để trụ vững qua những giai đoạn tồi tệ của thị trường. Bạn phải có tầm nhìn xa trông rộng để xây dựng cho mình một chương trình tăng trưởng dài hạn thật tốt, và phải bám chặt lấy nó. Mỗi lần nền kinh tế đi vào một giai đoạn suy thoái, và cả báo chí lẫn truyền hình

một cuộc tăng trưởng mạnh của ngành xây dựng, thì những cổ phiếu nào sẽ được đưa vào phân khúc xây dựng? Nếu thu thập một danh sách những cổ phiếu này, bạn sẽ thấy rằng có hàng trăm công ty thuộc phân khúc xây dựng tại thời điểm đó. Vậy làm thế nào bạn có thể thu hẹp phạm vi lựa chọn xuống để tập trung vào những cổ phiếu có thành tích tốt nhất? Câu trả lời là: Hãy theo dõi chúng qua các nhóm công nghiệp và các tiểu nhóm.

Có tới 10 nhóm công nghiệp trong phân khúc xây dựng để các nhà đầu tư cân nhắc trong suốt giai đoạn tăng trưởng năm 1971. Điều đó có nghĩa là có 10 con đường khác nhau dành cho bạn để dự phần vào cuộc bùng nổ của ngành xây dựng. Nhiều tổ chức mua cổ phiếu của rất nhiều công ty khác nhau, từ nhà sản xuất gỗ xẻ Georgia Pacific tới công ty sản xuất ván tường hàng đầu U.S. Gypsum và gã khổng lồ trong lĩnh vực vật liệu xây dựng Armstrong Corp. Bạn cũng có thể đầu tư vào Masco trong nhóm sản phẩm ống nước, một công ty xây dựng nhà ở như Kaufman & Broad, các nhà phân phối lẻ và sỉ vật liệu xây dựng như Standard Brands Paint và Scotty's Home Builders, hoặc các công ty bảo hiểm tài sản thế chấp như MGIC. Ngoài ra còn có những nhà sản xuất nhà ở di động và các loại nhà giá rẻ khác, các nhà cung cấp hệ thống điều hoà không khí, và các nhà sản xuất và phân phối sản phẩm gia dụng, nội thất và thảm.

Bạn biết những cổ phiếu xây dựng truyền thống đó đã chiếm vị trí nào trong suốt năm 1971 không? Chúng nằm ở nửa cuối của tất cả các nhóm công nghiệp trong suốt năm, trong khi những tiểu nhóm mới, có liên quan tới xây dựng thuộc các nhóm công nghiệp có thành tích tốt hơn đã tăng giá hơn gấp ba lần! Vào ngày 14 tháng 8 năm 1970, nhóm nhà ở di động vượt lên gia nhập vào tốp 100 nhóm dẫn đầu và giữ vững vị trí đó tới ngày 12 tháng 2 năm 1971. Nhóm này quay lại tốp dẫn đầu vào ngày 14 tháng 5 năm 1971, và một lần nữa rơi xuống nhóm sau vào ngày 28 tháng 7 năm 1972. Trong chu kỳ thị trường trước đó, nhóm nhà ở di động gia nhập tốp 100 nhóm dẫn đầu vào

tháng 12 năm 1967 và rơi xuống nửa sau vào năm 1969. Những cuộc leo thang về giá của các cổ phiếu thuộc nhóm nhà ở di động trong các giai đoạn tích cực nói trên là vô cùng ấn tượng.

Từ năm 1978 tới năm 1981, ngành công nghiệp máy tính là một trong những phân khúc thị trường dẫn đầu. Theo truyền thống, các nhà quản lý tài chính thường nghĩ rằng ngành công nghiệp này chỉ bao gồm IBM, Burroughs, Sperry Rand, và những tên tuổi đại loại, nhưng đây đều là những công ty sản xuất các máy tính mainframe lớn, và chúng đã không đạt thành tích tốt trong giai đoạn tăng trưởng nói trên. Tại sao? Bởi lẽ mặc dù phân khúc máy tính rất “nóng” vào thời điểm đó, song một số nhóm công nghiệp bên trong nó, chẳng hạn như dòng máy mainframe, không được như vậy. Trong khi đó, nhiều tiểu khu khác của phân khúc máy tính thể hiện phong độ thật khó tin. Trong thời kỳ đó, bạn có thể chọn những cổ phiếu từ các nhóm như máy tính nhỏ (Prime Computer), máy vi tính (Commodore International), sản phẩm đồ họa (Computervision), sản phẩm xử lý văn bản (Wang Labs), thiết bị ngoại vi (Verbatim), phần mềm (Cullinane Database), hoặc chia sẻ thời gian (Electronic Data Systems). Những cổ phiếu đại thắng này đã tăng giá từ 5 tới 10 lần.

Trong hai năm 1998 – 1999, một lần nữa phân khúc máy tính lại dẫn đầu với từ 50 tới 75 cổ phiếu có liên quan đến máy tính chễm chệ trong danh sách Đỉnh giá mới của *Nhật báo kinh doanh của nhà đầu tư* hầu như mỗi ngày. Tuy nhiên, chỉ có Siebel Systems, Oracle, và Veritas thuộc nhóm phần mềm cơ quan, cùng với Brocade và Emulex (các cổ phiếu thuộc lĩnh vực mạng cục bộ) là những đầu tàu tạo ra vị thế dẫn đầu đó. Nhóm máy tính-Internet bùng nổ với Cisco, Juniper, và BEA Systems; còn EMC và Network Appliance thuộc nhóm bộ nhớ máy tính cũng tăng trưởng mạnh mẽ trong khi những công ty dẫn đầu trước đó thuộc nhóm máy tính cá nhân tuột xuống chót bảng trong năm 1999. Và sau những cuộc leo thang ngoạn mục của

mình, đa số các cổ phiếu dẫn dắt thị trường vừa nêu trên đây đã hết đà tăng trưởng trong năm 2000.

Kể từ thời điểm đó, nhiều tiểu nhóm mới đã ra đời, và sẽ còn nhiều nữa trong tương lai khi các công nghệ mới đang được chuyển từ ước mơ sang áp dụng trong thực tế. Chúng ta đang sống trong thời đại máy tính, truyền thông và không gian. Những phát minh và công nghệ mới sẽ sản sinh ra hàng ngàn sản phẩm và dịch vụ mới và ưu việt. Chúng ta đang được hưởng lợi từ một dòng chảy vô tận của các phân nhánh tài tình từ ngành công nghiệp máy mainframe ban đầu, và trong quá khứ chúng đã từng xuất hiện quá nhanh khiến chúng tôi phải cập nhật thường xuyên rất nhiều khu vực khác nhau trong cơ sở dữ liệu của mình để có thể theo kịp thời đại.

Một cái nhìn thoáng qua về các ngành công nghiệp trong quá khứ và những gì sắp tới trong tương lai

Có lúc các cổ phiếu máy tính và sản phẩm điện tử thể hiện phong độ tuyệt vời. Trong những giai đoạn khác, các cổ phiếu bán lẻ hoặc quốc phòng sẽ nổi lên. Một ngành công nghiệp đã dẫn đầu trong một giai đoạn tăng trưởng thường sẽ không trở lại được vị trí đó trong chu kỳ tiếp theo, mặc dù vẫn có một vài ngoại lệ trong quá khứ. Các nhóm nổi lên trễ trong một giai đoạn tăng trưởng đôi khi có thể trụ vững qua giai đoạn suy thoái và nổi lại đà tăng trưởng của chúng, trở thành những nhân tố dẫn dắt khi một giai đoạn tăng trưởng mới bắt đầu.

Sau đây là các nhóm công nghiệp dẫn đầu trong mỗi giai đoạn tăng trưởng của thị trường chứng khoán từ năm 1953 tới năm 2000:

1953-1954	Vũ trụ, nhôm, xây dựng, giấy, gang thép
1958	Dụng cụ chơi ki, điện tử, xuất bản
1959	Máy bán hàng tự động
1960	Thực phẩm, tiết kiệm-cho vay, thuốc lá

- 1963 Hàng không
- 1965 Vũ trụ, truyền hình màu, bán dẫn
- 1967 Máy tính, đại xí nghiệp tổ hợp, khách sạn
- 1968 Nhà ở di động
- 1970 Xây dựng, than, dịch vụ dầu khí, nhà hàng, bán lẻ
- 1971 Nhà ở di động
- 1973 Vàng, bạc
- 1974 Than
- 1975 Trưng bày sản phẩm, dầu hoá
- 1976 Bệnh viện, xử lý ô nhiễm, nhà an dưỡng, dầu hoá
- 1978 Điện tử, dầu hoá, máy tính nhỏ
- 1979 Dầu hoá, dịch vụ dầu khí, máy tính nhỏ
- 1980 Máy tính nhỏ
- 1982 May mặc, xe hơi, xây dựng, siêu thị giá rẻ, điện tử quân dụng, nhà ở di động, bán lẻ hàng may mặc, đồ chơi
- 1984-1987 Dược phẩm, thực phẩm, bánh kẹo, siêu thị, truyền hình cáp, phần mềm máy tính
- 1988-1990 Giày dép, đường, truyền hình cáp, phần mềm máy tính, nữ trang, viễn thông, chăm sóc y tế ngoại trú
- 1990-1994 Sản phẩm y tế, công nghệ sinh học, HMO (tổ chức duy trì sức khỏe), thiết bị ngoại vi máy tính/mạng cục bộ, nhà hàng, trò chơi điện tử, ngân hàng, thăm dò dầu mỏ và khí đốt, bán dẫn, viễn thông, dược phẩm, truyền hình cáp
- 1995-1998 Thiết bị ngoại vi máy tính/mạng cục bộ, phần mềm máy tính, Internet, ngân hàng/tài chính, máy tính cá nhân/máy trạm, khai thác dầu mỏ/khí đốt, bán lẻ giá rẻ/đa dạng.
- 1999-2000 Internet, công nghệ sinh học/di truyền trong y khoa, thiết bị bộ nhớ máy tính, trang thiết bị viễn thông, sản xuất bán dẫn, mạng máy tính, linh kiện cáp quang, phần mềm máy tính cơ quan.

Có lẽ bạn đã hình dung ra, các ngành công nghiệp của tương lai sẽ tạo ra những cơ hội tuyệt vời cho tất cả mọi người. Mặc dù đôi khi vẫn được ưu ái, song các ngành công nghiệp của quá khứ sẽ ít đem lại những cơ hội lớn.

Sau đây là những ngành công nghiệp lớn đã đi qua đỉnh tăng trưởng trong năm 2000:

1. Gang thép
2. Đồng
3. Nhôm
4. Vàng
5. Bạc
6. Vật liệu xây dựng
7. Dầu hoả
8. Vải sợi
9. Thùng chứa, container vận chuyển
10. Hóa chất
11. Thiết bị gia dụng
12. Giấy
13. Đường sắt và trang thiết bị đường sắt
14. Đồ dùng tiện ích
15. Thuốc lá
16. Hàng không
17. Trung tâm mua sắm kiểu cũ

Các ngành công nghiệp cho hiện tại và tương lai có thể bao gồm:

1. Máy tính, các dịch vụ liên quan và phần mềm máy tính.
2. Internet và thương mại điện tử
3. Công nghệ laser
4. Điện tử
5. Viễn thông
6. Những khái niệm mới trong bán lẻ
7. Y tế, dược phẩm, và công nghệ sinh học/di truyền
8. Các dịch vụ đặc biệt

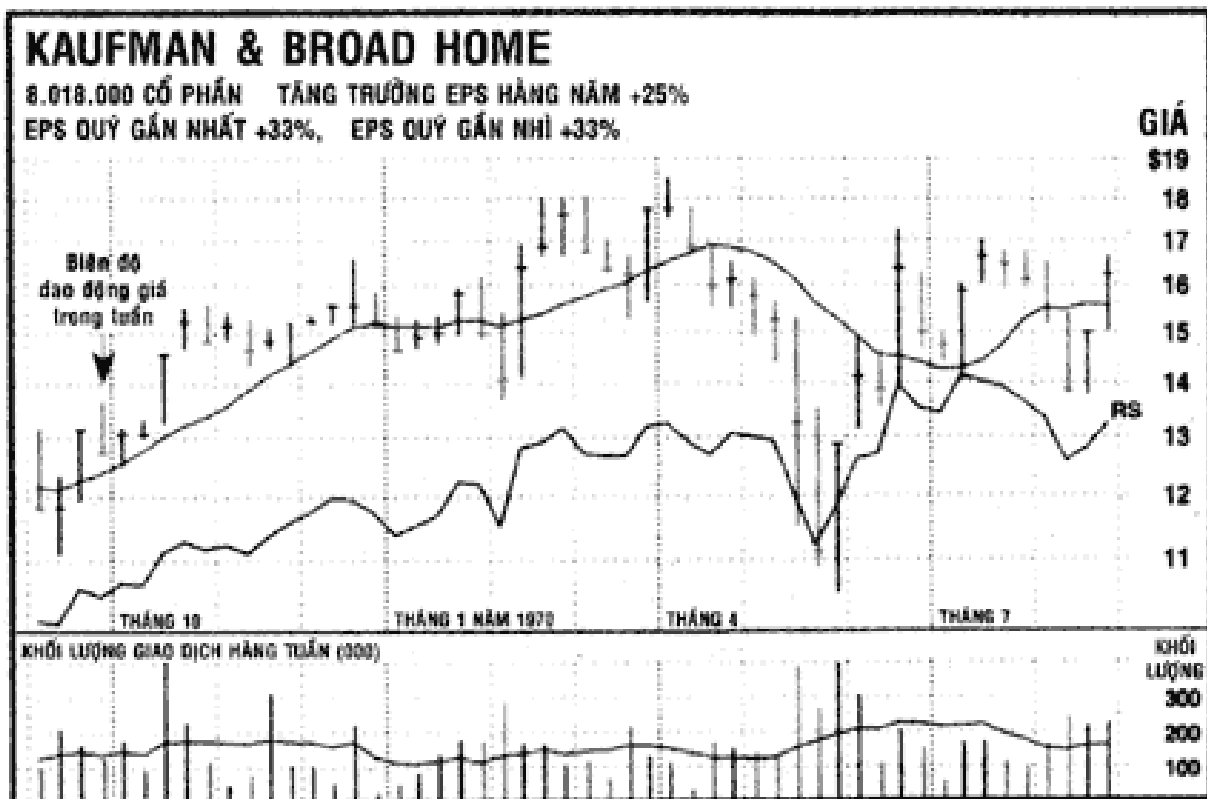
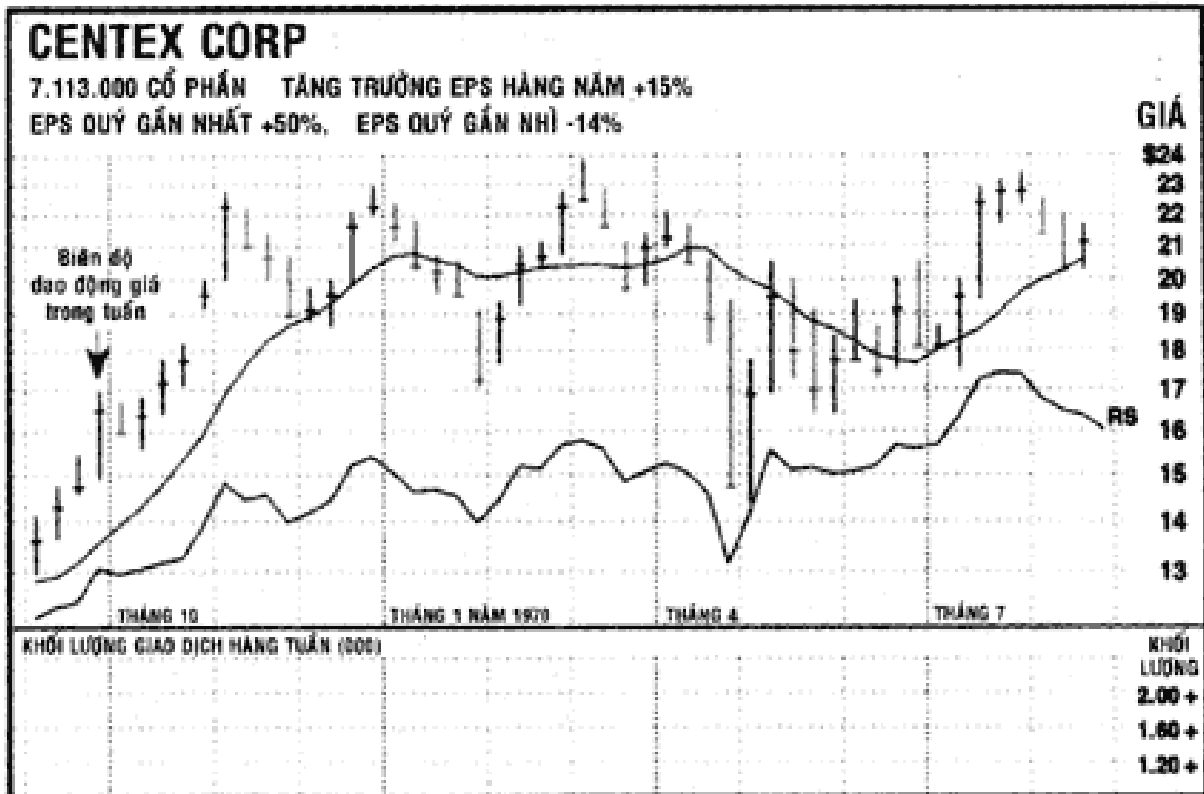
Các nhóm công nghiệp trong tương lai có thể bao gồm mạng vô tuyến, mạng lưu trữ khu vực, mạng “người-nói-người,” an ninh mạng, máy tính bỏ túi, máy tính đeo tay (hoặc mặc trên người), và trong tương lai xa hơn là các vi mạch dựa trên công nghệ nano và công nghệ DNA.

Tâm quan trọng của việc theo dõi nhiều cổ phiếu Nasdaq

Những nhóm công nghiệp nổi lên với tư cách dẫn dắt thị trường trong một giai đoạn tăng trưởng mới có thể được tìm ra bằng cách theo dõi sự cường tráng bất thường ở một hoặc hai cổ phiếu Nasdaq và đối chiếu sự cường tráng này với sức mạnh tương ứng trong một danh sách cổ phiếu cùng nhóm.

Sự cường tráng nhất thời của chỉ một cổ phiếu niềm yết không đủ để thu hút sự chú ý đối với cả một khu vực, nhưng sự xác nhận của một hoặc hai cổ phiếu Nasdaq có họ hàng với nó có thể mau chóng hướng bạn đến khả năng hồi phục của một ngành công nghiệp. Bạn có thể thấy điều này khi xem các biểu đồ kèm theo của cổ phiếu công ty xây dựng nhà ở Centex giao dịch tại OTC, từ tháng 3 đến tháng 8 năm 1970, và cổ phiếu công ty xây dựng nhà ở Kaufman & Broad giao dịch tại NYSE, từ tháng 4 tới tháng 8 cùng năm:

1. Sức mạnh tương đối của Centex từ năm trước vốn đã mạnh và leo lên đỉnh cao mới 3 tháng trước khi giá cổ phiếu thực hiện điều tương tự.
2. Lợi tức tăng mạnh (+50%) trong quý 3 năm 1970.
3. Cổ phiếu đang được giao dịch tại mức giá gần với mức cao nhất trong lịch sử tại đáy của một thị trường suy thoái.
4. Nền tảng vững vàng của Centex trùng với nền tảng của Kaufman & Broad.

So sánh giữa Centex Corp và Kaufman & Broad Home, lưu ý sự cường tráng đồng thời của 2 cổ phiếu khác nhau thuộc cùng một ngành công nghiệp.

Sự yếu kém của một cổ phiếu có thể tiết lộ tình trạng không sáng sủa của nhóm công nghiệp

Việc gom nhóm và theo dõi cổ phiếu theo nhóm công nghiệp còn có thể giúp bạn rút ra khỏi những khoản đầu tư kém nhanh hơn. Nếu sau một thời gian thành công, một hoặc hai cổ phiếu quan trọng trong một nhóm công nghiệp tuột dốc nghiêm trọng, sự yếu kém này sớm muộn gì cũng “lây lan” sang các cổ phiếu còn lại trong khu vực. Ví dụ, tháng 2 năm 1973, sự yếu kém của một số cổ phiếu then chốt trong nhóm xây dựng gợi ý rằng ngay cả những cổ phiếu vững mạnh như Kaufman & Broad và MGIC cũng có thể bị tổn thương, bất chấp thực tế là chúng vẫn đang tăng trưởng rất tốt. Lúc bấy giờ, các công ty nghiên cứu thông số cơ bản đều nhất trí đồng ý về MGIC. Họ tin chắc rằng công ty bảo hiểm tài sản thế chấp này sẽ duy trì được mức tăng trưởng lợi tức 50% trong hai năm tới, và rằng công ty sẽ tiếp tục đi trên con đường chiến thắng của nó mà không bị ảnh hưởng bởi chu kỳ xây dựng. Các nhà phân tích đã sai; MGIC sau đó đã sụp đổ cùng với các cổ phiếu khác trong một nhóm công nghiệp yếu ớt.

Cũng trong tháng đó, cổ phiếu ITT được giao dịch ở mức giá từ 50 đô-la – 60 đô-la trong khi mọi cổ phiếu khác cùng nhóm với nó đã tuột dốc một thời gian dài. Hai điểm cốt yếu bị bốn công ty nghiên cứu hàng đầu đã khuyến nghị mua ITT trong năm 1973 bỏ qua là nhóm công nghiệp của nó đang yếu và Sức mạnh tương đối của ITT đang có hướng đi xuống mặc dù bản thân cổ phiếu vẫn chưa đi xuống.

Đỉnh tăng trưởng của các cổ phiếu dầu hỏa và dịch vụ dầu khí trong các năm 1980-1981

“Hiệu ứng lây lan” trong nhóm công nghiệp vừa trình bày ở trên lại được chứng kiến trong các năm 1980-1981, khi, sau một

giai đoạn tăng trưởng dài của các cổ phiếu dầu hoả và dịch vụ dầu khí, tiêu chuẩn cảnh báo sớm đã buộc công ty dịch vụ dầu tư của chúng tôi đưa những cổ phiếu như Standard Oil ở Indiana, Schlumberger; Gulf Oil, và Mobil vào danh sách “bán,” hoặc “tránh”.

Vài tháng sau, chúng tôi nhận thấy mình đã từ bỏ gần như toàn bộ phân khúc thị trường dầu hoả, và đã thấy Schlumberger, công ty dịch vụ dầu khí có thành tích tuyệt vời nhất, đi qua đỉnh tăng trưởng của nó. Người ta buộc phải kết luận rằng sự yếu kém này sẽ lây lan trên toàn bộ nhóm công nghiệp dịch vụ dầu khí. Do vậy, chúng tôi tiếp tục đưa các chứng khoán như Hughes Tool, Western Co. of North America, Rowan Companies, Varco International, và N L Industries vào danh sách bán bất chấp các cổ phiếu đó đang leo lên các đỉnh giá mới và lợi tức hàng quý của chúng đang leo thang, trong một số trường hợp lên đến 100% hoặc cao hơn. Những động thái nêu trên của chúng tôi đã vấp phải sự phản đối của nhiều chuyên gia ở Phố Wall và các tổ chức lớn, nhưng chúng tôi đã nghiên cứu và lập hồ sơ những trường hợp nhóm công nghiệp lên tới đỉnh tăng trưởng trong quá khứ. Hành động của chúng tôi dựa trên thực tế lịch sử và những nguyên tắc hợp lý đã tỏ ra đúng đắn qua nhiều thập niên, chứ không dựa trên những quan điểm của các nhà phân tích hay nguồn thông tin có thể là một chiều từ các công ty.

Quyết định khuyên khách hàng bán các cổ phiếu dầu hoả và dịch vụ dầu khí từ tháng 11 năm 1980 tới tháng 6 năm 1981 là một trong những lời khuyên giá trị nhất của công ty chúng tôi tại thời điểm đó. Chúng tôi thậm chí còn nói với khán giả dự một cuộc hội thảo ở Houston vào tháng 10 năm 1980 rằng toàn bộ phân khúc dầu khí đã lên tới đỉnh tăng trưởng. 75% số khán giả ở đó có sở hữu cổ phần dầu khí. Có lẽ họ đã không tin một lời nào của chúng tôi. Đến thời điểm đó, và thậm chí là vài tháng sau, chúng tôi vẫn không thấy một công ty nào khác ở Sàn giao dịch chứng khoán New York có cùng quan điểm phủ định như chúng tôi về phân khúc năng lượng và các ngành phục vụ liên quan.

Thực tế là sự việc diễn ra theo chiều hướng hoàn toàn ngược lại. Nhờ những quyết định như thế, William O'Neil + Co. đã trở thành công ty cung cấp dịch vụ nghiên cứu và cố vấn số một của nhiều nhà đầu tư tổ chức lớn nhất nước (Mỹ).

Treng vòng vài tháng sau tất cả những cổ phiếu dầu khí nói trên bắt đầu suy thoái trầm trọng. Các nhà quản lý tài chính chuyên nghiệp chậm chân chỉ nhận thức được vấn đề sau khi giá dầu bắt đầu rơi và cổ phiếu của các công ty dầu hoả lớn bị bán ra ồ ạt, đến lúc này thì việc cắt giảm khai thác chỉ còn là vấn đề thời gian.

Vào tháng 7 năm 1982, trên một số của tạp chí *Institutional Investor* (Nhà đầu tư tổ chức), 10 nhà phân tích thị trường năng lượng của 8 công ty môi giới chứng khoán lớn và nổi tiếng nhất lại đưa ra một quan điểm khác. Họ khuyên mọi người mua những chứng khoán nói trên vì chúng có vẻ rẻ và vì chúng vừa trải qua đợt điều chỉnh giá đầu tiên. Đây lại là một ví dụ khác cho thấy quan điểm cá nhân, cho dù được đưa ra từ những vị trí cao nhất, vẫn thường xuyên thất bại trong việc tạo ra và bảo vệ lợi nhuận của nhà đầu tư trên thị trường chứng khoán.

Tháng 8 năm 2000, một cuộc nghiên cứu cho thấy nhiều nhà phân tích khuyên mua các cổ phiếu công nghệ cao, và sáu tháng sau, trong một trong những giai đoạn suy thoái tồi tệ nhất của thị trường trong nhiều năm, hầu như tỉ lệ các nhà phân tích khuyên mua các cổ phiếu công nghệ cao vẫn không hề giảm. Rõ ràng các nhà phân tích đã sai lầm với những quan điểm cá nhân của họ, chỉ có 1% trong số họ khuyên bán cổ phiếu công nghệ cao. Quan điểm cá nhân, ngay cả của các chuyên gia, vẫn thường sai lầm; còn thị trường rất ít khi sai lầm, vì vậy hãy học cách đọc những gì mà thị trường đang nói với bạn, và hãy thôi nghe theo những quan điểm cá nhân. Những nhà phân tích không hiểu được điều này chắc chắn sẽ gây ra những tổn thất nặng nề cho khách hàng của họ. Chúng ta tính toán dựa trên những thực tế của thị trường chứ không phải trên quan điểm cá nhân.

Các đỉnh tăng trưởng của ngành sản xuất dụng cụ chơi ki năm 1961

Bắt đầu từ năm 1958 và kéo dài đến năm 1961, cổ phiếu của công ty Brunswick đã có những bước tăng trưởng vĩ đại. Cổ phiếu AMF, cũng là một nhà sản xuất gậy đánh ki, hoà nhịp với Brunswick. Sau khi Brunswick rớt từ đỉnh giá của mình vào tháng 3 năm 1961, nó tăng trở lại mức giá 65 đô-la từ 50 đô-la, nhưng lần đầu tiên AMF đã không phục hồi cùng với nó. Đây là một dấu hiệu cảnh báo rằng toàn bộ nhóm đã bắt đầu đi vào một cuộc suy thoái dài hạn, rằng nỗ lực “phản công” của Brunswick sẽ không thể tồn tại lâu, và rằng cổ phiếu đó cần được bán ra.

Quy tắc thực tiễn của chúng tôi là tránh mua bất kỳ cổ phiếu nào trừ khi sức mạnh và sức hấp dẫn của nó được chứng nhận bởi ít nhất là một cổ phiếu quan trọng khác trong cùng nhóm. Có thể bạn vẫn “thoát nạn” mặc dù không có sự chứng nhận nói trên trong một số ít trường hợp khi công ty bạn mua một mình thực hiện được một điều gì đó thật sự độc đáo, nhưng những trường hợp này chỉ là một thiểu số rất hiếm hoi. Từ cuối thập niên 1980 tới cuối thập niên 1990, Walt Disney đã thực hiện được kỳ tích này và trở thành một công ty giải trí độc đáo thay vì chỉ là một hãng phim bình thường trong một nhóm công nghiệp điện ảnh không khởi sắc.

Còn hai khái niệm giá trị khác được hình thành khi chúng tôi xây dựng những mô hình lịch sử của thị trường chứng khoán. Chúng tôi đặt tên cho khái niệm thứ nhất là “hiệu ứng theo đà,” và khái niệm thứ hai là “lý thuyết cổ phiếu họ hàng.”

“Hiệu ứng theo đà”

Đôi khi, một sự phát triển mạnh mẽ diễn ra trong một ngành công nghiệp và về sau những ngành công nghiệp khác có liên quan cũng được hưởng lợi ích “theo đà.” Ví dụ, vào cuối thập niên 1960, ngành công nghiệp hàng không đã trải qua một cuộc phục

hưng với sự giới thiệu các máy bay phản lực, khiến các cổ phiếu hàng không tăng trưởng mạnh. Sự gia tăng du lịch bằng đường hàng không trong vài năm sau đó gây quá tải cho ngành công nghiệp khách sạn, và ngành này đã vui sướng mở rộng khả năng phục vụ của mình để đáp ứng con số du khách ngày càng tăng. Bắt đầu từ năm 1967, các cổ phiếu khách sạn đã mở cuộc chạy đua tốc độ về giá. Loews và Hilton là những cổ phiếu đặc biệt thành công. Hiệu ứng theo đà trong trường hợp này là lượng du khách gia tăng đã tạo ra sự khan hiếm phòng khách sạn.

Khi giá dầu thô tăng mạnh vào cuối thập niên 1970, các công ty dầu khí bắt đầu khai thác như điên thú hàng hóa bất chợt trở nên đắt đỏ này. Kết quả là giá dầu cao không chỉ thúc đẩy sự tăng trưởng của các cổ phiếu dầu khí trong năm 1979, mà cả cổ phiếu của các công ty dịch vụ dầu khí chuyên cung cấp cho ngành công nghiệp này những trang thiết bị và dịch vụ thăm dò. Thành công vang dội của các công ty sản xuất máy tính cỡ vừa và nhỏ trong giai đoạn tăng trưởng 1978-1981 đã tạo ra nhu cầu “theo đà” về các dịch vụ máy tính, phần mềm và thiết bị ngoại vi trong cuộc hồi sinh của thị trường cuối năm 1982. Khi mạng Internet bùng nổ vào giữa thập niên 1990, người ta phát hiện ra một nhu cầu chưa được thoả mãn về tốc độ truy cập nhanh hơn và băng thông rộng hơn. Không lâu sau các cổ phiếu thiết bị mạng bắt đầu tăng trưởng, trong đó các công ty chuyên sản xuất cáp quang tận hưởng những tỉ lệ tăng trưởng mạnh mẽ nhất về giá cổ phiếu.

“Lý thuyết cổ phiếu họ hàng”

Nếu một nhóm công nghiệp đang có thành tích đặc biệt tốt, có thể một công ty cung ứng, một “cổ phiếu họ hàng,” cũng sẽ được hưởng lợi.

Khi nhu cầu của ngành hàng không tăng cao vào khoảng giữa thập niên 1960, Boeing đã bán được rất nhiều máy bay

phản lực. Mọi phản lực cơ mới của Boeing đều được trang bị các nhà vệ sinh xử lý bằng hóa chất do một công ty có tên gọi Monogram Industries sản xuất. Và với lợi tức tăng 200%, cổ phiếu Monogram đã lên giá 1000%.

Năm 1983, Fleetwood Enterprises, một nhà sản xuất xe giải trí hàng đầu, là một cổ phiếu thành công lớn trên thị trường chứng khoán. Một cổ phiếu họ hàng nhỏ của nó, Textone, công ty chuyên cung cấp những tấm phủ làm bằng nhựa PVC và những cánh cửa cabin rộng ruột cho các công ty sản xuất xe hơi giải trí và nhà ở di động, cũng đã đạt tỉ lệ tăng trưởng rất cao.

Nếu bạn thấy có một công ty đang làm ăn rất phát đạt, hãy nghiên cứu nó thật kỹ lưỡng. Có thể trong quá trình nghiên cứu bạn sẽ phát hiện ra một công ty cung ứng cũng xứng đáng được đầu tư.

Sự thay đổi hoàn cảnh cơ bản của một ngành công nghiệp

Hầu hết các biến động của nhóm công nghiệp xảy ra là do những sự thay đổi lớn trong hoàn cảnh của ngành công nghiệp. Năm 1953, các cổ phiếu nhôm và xây dựng đã trải qua một giai đoạn tăng trưởng cực mạnh do nhu cầu tái thiết sau chiến tranh. Nguồn cung cấp ván lát tường thiếu hụt trầm trọng đến nỗi một số nhà xây dựng đã đề nghị tặng xe Cadillac mới toanh cho các nhà cung cấp ván lát tường bằng thạch cao chỉ để đổi lấy một toa (xe lửa) hàng của họ.

Năm 1965, sự leo thang của cuộc chiến tranh Việt Nam với phí tổn lên tới 20 tỉ đô-la hoặc nhiều hơn đã tạo ra nhu cầu lớn về các trang thiết bị điện tử sử dụng trong các ứng dụng quân sự và quốc phòng trong suốt cuộc chiến. Các công ty như Fairchild Camera đã tận hưởng sự tăng trưởng hơn 200% về giá cổ phiếu.

Trong thập niên 1990, các công ty môi giới chứng khoán giá rẻ tiếp tục lấn chiếm thị phần của các công ty cung cấp dịch vụ hoàn chỉnh khi đầu tư ngày càng trở thành một xu thế thời

thượng. Charles Schwab, một trong những công ty môi giới chứng khoán giá rẻ thành công nhất, đã đạt thành tích không kém gì cổ phiếu dẫn dắt thị trường trong giai đoạn này là Microsoft.

Theo dõi các xu hướng mới khi chúng đang phát triển

Trong cuộc nghiên cứu cơ sở dữ liệu của mình, chúng tôi cũng chú ý tới khu vực địa lý nơi các công ty đặt đại bản doanh. Trong điểm đánh giá về các công ty từ năm 1971 đến nay, chúng tôi đã cộng thêm điểm cho những công ty đặt trụ sở chính ở Dallas, Texas, và những khu vực phát triển then chốt hoặc trung tâm công nghệ cao, chẳng hạn như Thung lũng Silicon của California.

Các nhà đầu tư khôn ngoan cũng sẽ lưu ý đến xu hướng nhân khẩu học. Từ những dữ liệu như dân số thuộc nhiều độ tuổi khác nhau, người ta có thể dự đoán tiềm năng phát triển của một số ngành công nghiệp nhất định. Sự gia tăng số lượng phụ nữ làm việc ở công sở và sự bùng nổ của các dịch vụ nhà trẻ giúp chúng ta giải thích lý do những cổ phiếu như The Limited, Dress Barn, và nhiều nhà bán lẻ trang phục phụ nữ tăng giá trong giai đoạn giữa 1982-1986.

Ngoài ra bạn cũng nên tìm hiểu về bản chất của các ngành công nghiệp then chốt. Ví dụ, các cổ phiếu công nghệ cao bất ổn gấp 2,5 lần các cổ phiếu sản phẩm tiêu dùng, vì vậy nếu không mua đúng thời điểm, bạn có thể sẽ bị lỗ nặng. Hoặc nếu bạn tập trung đa số vốn đầu tư của mình vào chúng, tất cả các cổ phiếu công nghệ cao có thể sẽ đồng loạt rớt giá tại một thời điểm nào đó. Vì vậy hãy nhớ rằng bạn sẽ phải đương đầu với tỉ lệ rủi ro gia tăng nếu quá tập trung vào phân khúc công nghệ cao đầy bất ổn.

Các nhóm phòng ngự cầm đèn báo hiệu của thị trường

Một điều quan trọng khác đối với các nhà đầu tư là cần phải biết những nhóm công nghiệp nào mang bản chất "phòng ngự".

Nếu sau một hoặc hai năm tăng trưởng mà bạn nhận thấy sự gia tăng khối lượng mua vào những nhóm như vàng, bạc, thuốc lá, thực phẩm, tạp phẩm, và các sản phẩm tiện ích điện tử và điện thoại, thì có thể thị trường sắp lên tới đỉnh tăng trưởng. Sự ề ợt kéo dài của lợi nhuận bình quân cũng có thể báo hiệu mức lãi suất cao và một giai đoạn suy thoái đang ở phía trước.

Nhóm vàng gia nhập nửa trên của bảng xếp hạng 197 nhóm công nghiệp vào ngày 22 tháng 2 năm 1973. Bất cứ ai “đánh hơi” được thông tin này đều đã được cung cấp lời cảnh báo rõ ràng đầu tiên về một trong những giai đoạn suy thoái tồi tệ nhất của thị trường kể từ năm 1929.

Hơn 60% cổ phiếu thành công lớn có dự phần trong các biến động của nhóm công nghiệp

Trong số các cổ phiếu đã dành thắng lợi lớn nhất từ năm 1953 tới năm 1993, gần hai phần ba là thành phần của cuộc tăng trưởng chung của nhóm công nghiệp. Vì vậy bạn hãy nhớ tầm quan trọng của việc duy trì và mài bén công việc nghiên cứu cũng như lưu ý đến những biến động mới của nhóm công nghiệp không thể bị coi thường.

CHƯƠNG

16

Nghệ thuật đọc bảng ở sàn giao dịch: Phân tích và phản ứng trước mọi tin tức

Việc đọc bảng ở sàn giao dịch chứng khoán cũng giống như được xem trực tiếp giải đấu bóng bầu dục Super Bowl từ đường biên 45m thay vì đọc tin tức trên báo vào ngày hôm sau. Bạn được chứng kiến toàn cảnh vận động của thị trường, bạn cảm thấy sự căng thẳng trong bầu không khí, và bạn trải qua mọi cảm xúc cùng với sự phấn khích khi nó diễn ra.

Đọc bảng là gì?

Đọc bảng là hành động của các nhà đầu tư bỏ thời gian theo dõi các giao dịch của từng cổ phiếu cụ thể được thông tin trên các bảng điện tử ở sàn giao dịch chứng khoán và theo dõi các tin tức “nóng hổi” trên đường dây tin tức. Với sự ra đời của các kênh tin tức kinh doanh, nhiều nhà đầu tư giờ đây chỉ quan sát vận động của thị trường qua truyền hình ở nhà. Những người khác thường theo dõi thông qua một thiết bị đầu cuối hoặc qua

IBM	GE	MER	HWP
700@98.02 +0.71	50K@37.45 +0.06	27K@41.20 -1.06	100K@16.45 +0.45

Mẫu ví dụ bảng điện tử

Internet, nhưng vẫn còn một số ít “người mê bảng điện tử” luôn luôn chăm chú nhìn vào bảng điện tử ở văn phòng của nhà môi giới chứng khoán tại địa phương. Hình bảng điện tử kèm theo sau đây cho thấy một khối 700 cổ phần của IBM được giao dịch tại mức giá 98,02 đô-la cùng với các giao dịch của General Electric, Merrill Lynch, và Hewlett-Packard.

Đa số các nhà môi giới chứng khoán đều có liếc mắt qua bảng điện tử, nhưng chỉ có một số ít tập trung vào nó hoặc thật sự có thiên hướng trong việc đọc bảng. Đa số các nhà đầu tư tổ chức và một số nhà quản lý tài chính chuyên nghiệp có nghiên cứu bảng điện tử. Jack Dreyfus là một trong số những người có thói quen đọc bảng như vậy và ông cho đặt bảng trong mọi văn phòng, ngay cả trong bộ phận kế toán của công ty ông. Ông không muốn bỏ lỡ bất kỳ một giao dịch quan trọng nào chỉ vì có việc phải rời khỏi bàn giấy. Jesse Livermore và Gerald Loeb của công ty E. F. Hutton luôn luôn theo dõi bảng điện tử. Dĩ nhiên, các chuyên viên ở Sàn giao dịch chứng khoán New York cũng có các bảng điện tử chạy dọc theo Phòng Chính, Phòng Xanh, và ga-ra, vì họ phải theo dõi nhiều khu vực giao dịch khác nhau.

Theo thời gian, một nhà phân tích bảng điện tử giỏi sẽ hình thành linh cảm về thị trường và nó có thể mách bảo bạn rằng các cổ phiếu đang vận hành bình thường hay không. Tuy chỉ có rất ít người đọc bảng thực sự thành công, nhưng bạn không bao giờ biết được chuyện đó bởi tất cả cả những quan điểm cá nhân và

những lời khoe khoang của họ về những cổ phiếu yêu thích của mình. “Motors sắp lên,” họ sẽ nói một cách hách dịch khi thấy một dòng giao dịch cổ phiếu của General Motors. Nhưng nên nhớ, số lượng người đọc bảng giỏi cũng không nhiều hơn số cầu thủ bóng bầu dục đủ đẳng cấp để chơi trong giải Super Bowl.

Đọc bảng là việc làm theo cảm tính

Việc theo dõi bảng điện tử có thể trở nên cảm tính một cách nguy hiểm. Đôi khi một cổ phiếu cứ tăng giá mãi khiến tất cả mọi người – trong đó có bạn – bị thuyết phục rằng nó đang “bay thẳng lên trời xanh.” Đó chính là lúc cần tới kỷ luật nhất vì cổ phiếu có thể sắp lên tới đỉnh tăng trưởng. Khi giá trị của một cổ phiếu đã trở nên quá rõ ràng và nó trở nên hấp dẫn đối với tất cả mọi người, bạn có thể tin chắc rằng tất cả mọi người có thể mua nó đều đã làm điều đó. Nên nhớ, quan điểm của đa số hiếm khi đúng trên thị trường chứng khoán.

Những người thành công trên thị trường chứng khoán cần phải nhìn xa trông rộng, có kỷ luật, và tự chủ hơn mọi người khác. Những ai chỉ ngồi lý trước tấm bảng điện tử đang mạo hiểm đưa ra những quyết định theo cảm tính.

Phân biệt các cổ phiếu dẫn đầu và đội số thông qua bảng điện tử

Những người đọc bảng có trình độ sẽ gặp thuận lợi hơn trong việc phân biệt những cổ phiếu dẫn đầu và đội số trên thị trường. Ví dụ, sau khi tuột dốc trong nhiều tuần, thị trường cuối cùng cũng sẽ chuyển hướng và đi lên trở lại. Tại thời điểm này, những người đọc bảng rất giỏi sẽ có thể xác định được những đầu tàu dẫn dắt thị trường chân chính trong giai đoạn tăng trưởng kế tiếp. Họ sẽ theo dõi những cổ phiếu nào tăng giá đầu tiên. Họ cũng sẽ theo dõi số lượng và khối lượng giao dịch để biết cổ phiếu nào đang được tích trữ mạnh nhất. Từ những thay đổi về

giá họ có thể biết được những cổ phiếu nào tăng trưởng dễ dàng nhất. Vì nhiều chứng khoán có khuynh hướng biến động theo nhóm công nghiệp, một người đọc bảng khôn ngoan sẽ thường xuyên tìm kiếm sự xác nhận sức mạnh của ít nhất là một cổ phiếu quan trọng khác thuộc cùng nhóm. Ví dụ, nếu Hewlett-Packard cho thấy sự cường tráng bất thường, bạn sẽ mong đợi Compaq, Dell, hoặc IBM cũng thể hiện biến động mạnh về giá và khối lượng giao dịch.

Những cổ phiếu phản ứng chậm nhất trong một đợt phục hồi hoặc chỉ có khối lượng giao dịch thấp là những cổ phiếu đội sổ.

Trong những đợt điều chỉnh ngắn hạn trong một giai đoạn tăng trưởng, những người đọc bảng có thể theo dõi những cổ phiếu, vì bất kỳ lý do gì, có thể trụ vững và vượt qua được xu hướng bán ra đang ảnh hưởng tới các mặt hàng khác.

Các nhà phân tích bảng điện tử cũng sẽ tìm kiếm những cuộc bùng nổ bất ngờ về khối lượng giao dịch ở những cổ phiếu trước đó vẫn tương đối yên ắng. Nói cách khác, họ luôn luôn tìm kiếm những biến động bất thường. Những người đọc bảng giỏi nhất lưu tâm đến khối lượng giao dịch nhiều hơn giá cổ phiếu. Vài giao dịch 20.000 cổ phần của cùng một cổ phiếu là dấu hiệu quan trọng hơn rất nhiều so với nhiều giao dịch 200, 300 cổ phần hỗn tạp.

Đó không phải là giao dịch của dì Sue

Một giao dịch 20.000 cổ phần của một cổ phiếu 50 đô-la vừa tăng giá 0,30 đô-la so với phiên giao dịch trước là một giao dịch trị giá 1 triệu đô-la (20.000×50). Điều đáng nói ở đây là có người sẵn sàng trả thêm 30 xu để mua được cổ phiếu. Do kích thước của cuộc giao dịch, bạn cũng có thể tin chắc đây không phải là giao dịch của dì Sue ở cùng xóm; nhiều khả năng đó là giao dịch của một tổ chức lớn, được trang bị thông tin đầy đủ.

Trước khi bạn tuyên bố rằng mình đã khám phá ra một cách

kiếm tiền dễ dàng chỉ bằng cách chú ý mũi vào các bảng điện tử, tôi phải nhấn mạnh với bạn một lần nữa rằng những điều quá rõ ràng khó có thể đúng trên thị trường chứng khoán. Những tay chuyên nghiệp giàu kinh nghiệm biết rằng các nhà đầu tư bị tác động bởi những giao dịch lớn với mức giá tăng lên, vì vậy đừng vội lao vào thứ có thể là một cái bẫy được ngụy trang khéo léo.

Vấn đề thực sự của phương pháp phân tích bảng điện tử là bảng điện tử phản ánh tất cả mọi giao dịch bất kể tốt xấu. Không phải tất cả mọi hành động mà bạn thấy trên bảng điện tử đều hợp lý và đều là những giao dịch đúng đắn, dù người thực hiện những giao dịch đó có thể là những tay chuyên nghiệp. Các nhà đầu tư chuyên nghiệp mua những khối cổ phiếu lớn thường hay mua phải một số lượng lớn những cổ phiếu tầm thường hoặc kém cỏi. Họ cũng có thể mua những cổ phiếu tốt nhưng không đúng thời điểm. Do vậy việc đọc bảng trở thành vấn đề nhặt ngọc ra từ đồng đá vôi. Tác động lôi kéo thị trường của những giao dịch được lập trình trước cũng góp phần bóp méo giá cả của cổ phiếu.

Những khối giao dịch lớn báo hiệu giao dịch của các tổ chức

Trong điều kiện thị trường bị thống trị bởi các tổ chức lớn như ngày nay, có rất nhiều khối giao dịch lớn được thực hiện mỗi ngày. Những khối giao dịch từ 10.000 tới 500.000 cổ phần hoặc nhiều hơn được tiến hành bởi các “trung gian giao dịch khối lớn” (tức các công ty môi giới chứng khoán nỗ lực tìm cả hai bên bán và mua cho những khối giao dịch lớn). Morgan Stanley, Dean Witter, Goldman Sachs, và những công ty có vốn mạnh khác chuyên xử lý những giao dịch loại này. Các công ty môi giới theo khối lớn có thể chấp nhận tỉ lệ rủi ro cao hơn và có thể chịu lỗ khi thực hiện những giao dịch khối lớn nhằm cuốn hút các giao dịch uỷ thác khác của các tập đoàn lớn hơn.

Đôi khi những công ty thuộc loại này đại diện cho cả hai phía trong cuộc giao dịch, đóng vai trò nhà môi giới của cả

người bán lẫn người mua. Trong những trường hợp cụ thể này, có thể bạn muốn cân nhắc xem chuyên viên giao dịch chứng khoán có mua một phần cổ phiếu trong tài khoản giao dịch của công ty của anh hoặc cô ta hay không. Nếu có, thông thường điều đó được xem là một dấu hiệu tích cực thể hiện niềm tin của anh hoặc cô ta vào cổ phiếu đó.

Các nhà trung gian giao dịch khối lớn khi tự mình mua một cổ phiếu đang có chiều hướng đi xuống từ phiên giao dịch ngày hôm trước sẽ cố gắng bán nó ra càng sớm càng tốt trong một vài ngày giao dịch tiếp theo. Những khối giao dịch không thay đổi giá, hoặc chỉ lên hoặc xuống 1/8 điểm (hay giá trị thập phân tương ứng của nó) so với phiên giao dịch trước sẽ gây nhầm lẫn cho công chúng và là miếng mồi câu nguy hiểm đối với những nhà đầu tư non kinh nghiệm. Những tay điều phối thị trường hoặc các công ty môi giới lớn đôi khi lợi dụng những khối giao dịch này để “lừa” các nhà đầu tư khác vào cổ phiếu của họ để đến khi tạo được sự quan tâm cho thị trường, họ sẽ có thể bán ra. Những giao dịch loại này tạo thêm sự phức tạp cho việc phân tích những khối giao dịch lớn.

Học các ký hiệu cổ phiếu trên bảng điện tử

Một người đọc bảng giỏi phải học thuộc các ký hiệu của hầu hết các cổ phiếu dẫn đầu trên thị trường. Tất cả mọi cổ phiếu đều có một ký hiệu riêng, chẳng hạn như GM của General Motors, T là American Telephone & Telegraph, và XOM cho ExxonMobil.

Các ký hiệu này rất dễ học thuộc, nhưng với số lượng quá nhiều cổ phiếu mới được niêm yết mỗi năm, bạn sẽ phải khá vất vả mới có thể nhớ được tất cả những cái tên mới. Nhiều cổ phiếu trong số mới được niêm yết, đặc biệt là những cổ phiếu được giao dịch tại sàn Nasdaq, có thể sẽ trở thành những đầu tàu dẫn dắt thị trường trong những giai đoạn tăng trưởng trong tương lai.

Phân tích khối lượng giao dịch tăng giá và giảm giá

Một công cụ hữu ích trong việc đánh giá chất lượng chung của một cổ phiếu là phân tích khối lượng giao dịch tăng giá và giảm giá của nó. Tổng khối lượng giao dịch trong một thời gian diễn ra với giá tăng lên $\frac{1}{4}$ điểm hoặc cao hơn so với phiên giao dịch trước có thể được so sánh với tổng khối lượng giao dịch có giá giảm $\frac{1}{4}$ điểm trở lên. Ngày nay cổ phiếu được giao dịch với giá tính theo hệ số thập phân, khiến phép đánh giá trở nên khó hiểu hơn, nhưng khái niệm nền tảng thì vẫn vậy.

Dịch vụ biểu đồ Daily Graphs cung cấp một danh sách 50 cổ phiếu đứng đầu trên thị trường chung trong tuần vừa qua về xu hướng tăng giá trên bảng giao dịch. Một danh sách độc lập của 50 cổ phiếu có xu hướng giảm giá cũng được cung cấp. Những danh sách này có thể hữu ích trong việc xác định xu hướng tích lũy hay phân phối (tức mua vào hay bán ra) của một cổ phiếu – nhưng bạn phải cẩn thận – không phải mọi cổ phiếu đang được một tổ chức “tích lũy” đều là một quyết định đầu tư đúng. Ngay cả các nhà đầu tư tổ chức cũng thường đưa ra nhiều chọn lựa kém cỏi.

Với những nghiên cứu đầy đủ, một nhà đầu tư “tự làm một mình” năng động sẽ bắt đầu nhận ra đâu là thời điểm những tổ chức lớn đang mua vào. Điều này có thể được thực hiện bằng cách phân tích và làm quen với các danh mục đầu tư hàng quý của một số tổ chức năng động và tích cực.

Khi một cổ phiếu được giao dịch tại mức giá mua của nó, thông thường nhà đầu tư cá nhân có thể chờ tới khi một hoặc hai khối giao dịch lớn đầu tiên xuất hiện trên bảng điện tử. Nhà đầu tư cá nhân, nếu có kỹ năng, sẽ có lợi thế khi chờ cho tới lúc động lực thúc đẩy cổ phiếu trở nên quá mạnh đẩy nó lên khỏi khuôn mẫu giá. Nhà đầu tư tổ chức thông thường sẽ thấy nhu cầu khởi đầu sớm hơn, do sự bất lợi về kích thước của họ.

Các nhà đầu tư cẩn thận trọng, không nên cho rằng một

khối giao dịch lớn với giá giảm so với phiên giao dịch trước nhất thiết phải là một dấu hiệu đen tối. Một khi khối giao dịch lớn đã được thị trường tiêu thụ, cổ phiếu thông thường sẽ phục hồi trở lại. Các nhà chuyên nghiệp mua vào những khối cổ phần lớn trong những đợt giảm giá mạnh thông thường sẽ cố gắng bán ra trong những đợt tăng giá về sau.

Cổ phiếu còn trên nền tảng hay đã vươn lên quá cao?

Có một cách dễ dàng để giữ được túi tiền trong khi chú mục vào bảng điện tử. Khi bạn thấy có những vận động trên bảng điện tử cuốn hút bạn, hãy luôn luôn tham khảo lại biểu đồ để xem cổ phiếu đó đang xây dựng nền tảng hay nó đã vươn lên quá cao khỏi điểm mua đúng. Nếu nó đã lên quá cao, hãy mặc kệ nó; đã quá trễ rồi. Đuổi theo cổ phiếu, cũng giống như đuổi theo tội phạm, là việc làm không hiệu quả (phải ngăn chặn từ trước khi chúng “bỏ chạy”).

Nếu cổ phiếu đang nằm trên một nền tảng, hãy áp dụng công thức CAN SLIM. Lợi tức quý hiện tại của nó có tăng nhiều không? Thành tích lợi tức 3 năm trở lại đây có tốt không? Bạn đã kiểm tra tất cả mọi tiêu chí CAN SLIM khác chưa?

Hơn phân nửa số cổ phiếu trông có vẻ hứa hẹn trên bảng điện tử sẽ không vượt qua được bài kiểm tra CAN SLIM và sẽ lộ rõ chân tướng là những khoản đầu tư tầm thường, kém hiệu quả. Tuy nhiên, sớm muộn gì thì một vận động thuyết phục trên bảng điện tử cũng sẽ dẫn dắt bạn đến với một cơ hội bằng vàng thoả mãn mọi tiêu chuẩn của bạn dành cho một ngôi sao đầy triển vọng.

Hãy rà soát sổ biểu đồ và danh sách điểm mua mỗi tuần

Một cách khác để tận dụng bảng điện tử một cách có lợi là đầu tiên hãy rà soát sổ biểu đồ mỗi tuần và lập ra một danh

sách các cổ phiếu thoả mãn những điều kiện chọn lựa cơ bản và kỹ thuật của bạn. Sau đó hãy ghi lại điểm mua mà bạn muốn cân nhắc việc mua cổ phiếu. Đồng thời cũng ghi lại cả khối lượng giao dịch trung bình hàng ngày cho mỗi cổ phiếu trong danh sách triển vọng của bạn để dễ kiểm tra xem có sự gia tăng đáng chú ý nào về khối lượng giao dịch hay không.

Hãy giữ “danh sách mua sắm” này bên người trong vài ba tuần tiếp theo khi bạn theo dõi bảng điện tử. Đến một lúc nào đó, một hoặc hai cổ phiếu trong danh sách của bạn sẽ bắt đầu nháy vọt lên và tiến tới điểm mua của bạn. Đây là thời điểm cần chuẩn bị sẵn sàng để mua – khi cổ phiếu được giao dịch tại điểm mua của bạn và bạn dự đoán khối lượng giao dịch sẽ cao hơn khối lượng trung bình ít nhất là 50%. Nhu cầu mua cổ phiếu tại điểm mua càng cao càng tốt.

Lưu ý một cuộc chuyển đổi chất lượng tại đỉnh tăng trưởng

Sau một giai đoạn phục hồi ngắn hoặc gần tới đỉnh tăng trưởng, những người đọc bảng thường có thể nhận thấy một cuộc chuyển đổi *chất lượng* trên bảng điện tử. Những cổ phiếu tốt nhất không còn dẫn dắt thị trường nữa, những cổ phiếu đội sổ giá rẻ và chất lượng thấp tiến lên dẫn đầu. Cuộc “soán ngôi” này là một dấu hiệu cảnh báo mọi việc đang diễn tiến không tốt đối với thị trường, và một cuộc điều chỉnh trầm trọng có thể đã ở ngay trước mắt.

Cẩn thận khi những cổ phiếu phòng ngự xuất hiện

Sau một giai đoạn tăng trưởng dài của thị trường, những người đọc bảng sẽ thấy những cổ phiếu “phòng ngự” (chẳng hạn như lương thực và nhu yếu phẩm) xuất hiện nhiều trên bảng. Điều này báo hiệu các nguồn vốn chuyên nghiệp (các tổ chức) đã tỏ ra e ngại và bạn cũng nên thận trọng.

Những điểm tinh tế khác trong việc đọc bảng

Còn có những triệu chứng nhỏ và những thói quen của thị trường mà các nhà quan sát bảng điện tử sẽ nhận ra. Ví dụ như một số cổ phiếu bắt đầu giao dịch trễ. Số khác sẽ ngừng giao dịch trong suốt ngày. Đôi khi, cổ phiếu có thể tăng trưởng với tốc độ quá nhanh, ám chỉ một thời hạn ngắn hơn bình thường. Những đôi mắt thận trọng cũng sẽ chú ý một cổ phiếu đang “chạy tại chỗ” trên thị trường. Đó là khi một khối lượng giao dịch rất lớn được thực hiện nhưng giá chỉ tăng trưởng rất ít.

Khi nhịp độ của thị trường xuống rất thấp, bảng điện tử được gọi là “yên ắng” hoặc “ru ngủ.” Một số nhà giao dịch thường nói, “Đừng bán ra trong một thị trường ru ngủ.” Lại có những lúc hoạt động có thị trường quá sôi động đến nỗi, để tiết kiệm thời gian, người ta phải bỏ bớt các số không trên bảng. Trước kia, âm thanh của những băng cơ khí hoặc băng giấy cổ lỗ chạy qua chạy lại có thể báo hiệu cho những người đọc bảng về sự tăng hay giảm nhịp độ vận hành thị trường chung. Giờ đây chúng ta có những bảng điện tử hiện đại chạy không phát ra một tiếng động.

Dù vậy một số chu kỳ thị trường vẫn có thể, đối với con mắt và lỗ tai của những người đọc bảng có trình độ, phản ánh một xu hướng tích lũy “chậm nhưng chắc”. Ví dụ như trong những kỳ nghỉ lễ dài, những người ở lại làm việc có thể âm thầm mua cổ phiếu trong khi phần đông những tâm hồn kém năng động hơn sẽ đi nghỉ và bỏ lỡ những chuyện xảy ra ở nhà.

Những người đọc bảng trông mong nhịp độ vận hành chậm lại trong giờ ăn trưa ở New York (từ 12 tới 13 giờ trưa theo giờ miền Đông). Họ cũng biết rằng thị trường thường bộc lộ màu sắc thật của nó trong giờ giao dịch cuối cùng trong ngày, hoặc là tiến lên và đóng cửa trong tình trạng cường tráng, hoặc là đột ngột yếu đi và không giữ nổi những thành tựu đã đạt được từ trước trong ngày.

Đừng mua dựa trên những lời mách nước và những tin đồn

Tôi không bao giờ mua cổ phiếu dựa trên những lời mách nước, những tin đồn, hoặc những thông tin nội bộ. Dĩ nhiên, và điều này nghe có vẻ thật bất hợp lý, là những lời mách nước, tin đồn và thông tin nội bộ là thứ mà đa số mọi người đang tìm kiếm. Tuy nhiên, tôi cần phải nhắc lại với bạn một lần nữa rằng điều mà đa số mọi người tin tưởng và làm theo không đúng trên thị trường chứng khoán. Hãy cẩn thận nếu bạn không muốn rơi vào những cái bẫy điển hình của thị trường!

Một số dịch vụ cố vấn và các bài viết trên một số báo thương mại toàn cung cấp cho bạn những chuyện tầm phào, tin vịt, và những lời mách nước, cùng với những quan điểm cá nhân và thông tin nội bộ (ai kiểm chứng cho những thông tin đó?). Những dịch vụ và bài báo như vậy, theo tôi, rất không chuyên nghiệp và quá ngây thơ. Chúng ta có những phương pháp hợp lý và an toàn hơn nhiều để thu thập thông tin.

Bernard Baruch từng nhấn mạnh tầm quan trọng của việc phân biệt sự thật trong một tình huống với những lời mách nước, “chuyện tầm phào nội bộ,” và những ý nghĩ mang tính hy vọng. Một trong những quy tắc của ông là thận trọng với những người thợ cắt tóc, chủ thẩm mỹ viện, phục vụ bàn, và bất cứ ai khác mang đến cho bạn những “món quà” miễn phí như vậy.

Nguy cơ tiềm ẩn của việc đọc bảng trong một thị trường vận hành quá nhanh

Theo nguyên tắc, tất cả mọi giao dịch cổ phiếu đều sẽ xuất hiện nhấp nháy trên bảng điện tử trong vài phút sau khi giao dịch thật sự diễn ra trên sàn giao dịch. Tuy nhiên, đôi khi do khối lượng giao dịch quá lớn nên ngay cả những bảng điện tử tốc độ cao cũng không thể theo kịp vận động của thị trường, và bảng điện tử sẽ bị tụt lại phía sau. Việc mua hay bán cổ phiếu

trong những thời điểm này có thể nguy hiểm vì một bảng điện tử “trễ” khiến bạn khó biết được mức giá thật trên sàn giao dịch khi nhập lệnh.

Cẩn thận sự lệch lạc trên bảng điện tử vào thời điểm cuối năm

Một sự lệch lạc nhất định có thể xảy ra với các cổ phiếu có bán quyền giao dịch khi gần đến ngày hết hạn giao dịch. Ngoài ra cũng có một sự lệch lạc đáng kể vào dịp cuối năm trong tháng 12 và đôi khi kéo dài qua tháng 1 và đầu tháng 2.

Cuối năm là một thời điểm nhiều rủi ro để mua cổ phiếu đối với bất cứ ai, vì những giao dịch lớn được thực hiện chỉ nhằm mục tiêu giảm bớt thuế. Nhiều cổ phiếu cấp thấp sẽ đột ngột tỏ vẻ cường tráng, trong khi những “đầu tàu” trước đó thì nằm yên bất động hoặc bắt đầu điều chỉnh. Đến một lúc nào đó, sự “đánh tráo” vị trí này sẽ chấm dứt và những kẻ dẫn dắt thực sự sẽ lại nổi lên.

Vận động bán ra trên thị trường chung đôi khi cũng sẽ diễn ra sau khi năm mới bắt đầu, càng góp phần gây thêm nhiều khó khăn cho nhà đầu tư. Những vận động giả này có thể diễn ra dưới hình thức một ngày “tăng” mạnh được tiếp nối bởi một ngày “giảm” mạnh, rồi lại tới một ngày “tăng” mạnh. Nhiều khi tôi bỏ thị trường đi nghỉ suốt tháng Giêng. Hiệu ứng tháng Giêng, trong đó những cổ phiếu huy động vốn nhỏ và vừa lên giá trong tháng 1, có thể là một chỉ báo sai lầm. Trong trường hợp tốt nhất nó cũng chỉ “đúng” trong một giai đoạn ngắn. Nhưng điều quan trọng là bạn cần tuân thủ chặt chẽ những quy tắc của mình và đừng lầm đường lạc lối đi theo những chỉ báo đáng ngờ, có độ tin cậy thấp, lan tràn trong giai đoạn này.

Diễn giải và phản ứng trước những tin tức quan trọng

Khi những tin tức trong hoặc ngoài nước được truyền đến

Phố Wall, các “mật thám” bảng điện tử có tài đôi khi ít phải lo lắng về việc tin tức đó là tốt hay xấu so với khi phân tích tác động của nó lên thị trường. Ví dụ, nếu tin tức có vẻ xấu nhưng thị trường vẫn trụ vững, bạn có thể cảm thấy lạc quan hơn. Bảng điện tử đang báo với bạn rằng thị trường hiện nay có lẽ mạnh hơn so với suy nghĩ của nhiều người. Ngược lại, nếu những tin tức rất tích cực được truyền đến thị trường mà các cổ phiếu chỉ hưởng ứng một cách yếu ớt, nhà phân tích bảng có thể đưa ra kết luận rằng cốt lõi thị trường yếu hơn so với những gì mà người ta vẫn tin.

Đôi khi thị trường phản ứng quá mạnh hoặc thậm chí phản kích lại những tin tức tốt lành hoặc thất vọng. Vào ngày thứ tư, 9 tháng 11 năm 1983, người ta đã cho đăng một bài báo chiếm trọn một trang trên tờ *The Wall Street Journal* dự đoán về một đợt lạm phát không thể kiểm soát và những trì trệ theo kiểu cuộc khủng hoảng 1929. Bài báo xuất hiện vào thời điểm giữa một đợt điều chỉnh trung bình của thị trường, nhưng những cảnh báo của nó quá viễn vông khiến thị trường lập tức bật dậy và phục hồi trong nhiều ngày sau đó.

Ngoài ra cũng có sự khác biệt giữa một thị trường lùi bước khi phải đối diện với một tin tức mới tuy đáng sợ nhưng dễ hiểu và dễ giải thích, với một thị trường suy sụp đáng kể trong khi không có một tin tức mới rõ ràng nào.

Những nhà điều tra bảng giàu kinh nghiệm ghi nhớ rất nhiều chuyện trong quá khứ. Họ ghi chép và lưu trữ lại những tin tức quan trọng trong quá khứ và cách phản ứng của thị trường. Danh sách này bao gồm những tin tức về vụ tai biến tim mạch của Tổng thống Eisenhower, cuộc khủng hoảng tên lửa ở Cuba, vụ ám sát Tổng thống Kennedy, chiến tranh bùng nổ, lệnh cấm vận dầu hoả của khối Ả Rập, và những động thái của chính phủ phù hợp với mong đợi của nhân dân như vấn đề lương bổng và kiểm soát giá cả.

Tin cũ và tin mới

Sau khi được nhắc đi nhắc lại nhiều lần, tin tức cả xấu lẫn tốt đều sẽ trở thành tin cũ. Tin cũ thường gây tác động ngược trên thị trường chứng khoán so với khi nó mới xuất hiện lần đầu.

Đĩ nhiên, điều này hoàn toàn trái ngược với sự thành công của những tuyên truyền và thông tin lệch lạc ở những quốc gia chuyên chế. Ở những nơi đó, một thông tin dối trá hoặc bị bóp méo càng được nhắc đi nhắc lại nhiều lần với dân chúng thì nó càng được chấp nhận là sự thật. Ở đây, một khi tin tức đã lan truyền rộng rãi và mọi người đều đã biết hoặc đã lường trước được, nó sẽ bị “giảm nhẹ” do những cá nhân có kinh nghiệm trên thị trường, làm hạn chế tầm ảnh hưởng của nó.

Đối với những người mới làm quen với thị trường, các tin tức có thể có vẻ nghịch lý và nhầm lẫn. Chẳng hạn như một công ty có thể đưa ra một bản báo cáo lợi tức hàng quý kém cỏi, nhưng cổ phiếu của nó lại lên giá khi tin tức được truyền ra. Khi hiện tượng này diễn ra, thông thường đó là do tin tức đã được biết hoặc dự đoán trước, và một vài nhà đầu tư chuyên nghiệp có thể quyết định thu mua, hoặc thu hồi cổ phiếu bán khống khi tất cả những tin tức xấu đã chấm dứt. “Mua vào khi có tin xấu” là một chiến thuật khá xảo trá được một số tổ chức sử dụng làm định hướng. Những tổ chức khác thì tin rằng họ nên đầu tư thêm để hỗ trợ cho số vốn lớn mà họ đã đổ vào công ty trong những thời điểm khó khăn.

Phân tích tin tức trên phương tiện truyền thông

Cách biên tập và trình bày những tin tức tầm cỡ quốc gia có tác động rất lớn đến nền kinh tế và niềm tin của cộng đồng. Nó còn có thể ảnh hưởng đến quan điểm của công chúng về chính quyền của chúng ta, tổng thống của chúng ta, và thị trường chứng khoán của chúng ta.

Có nhiều cuốn sách rất tuyệt vời đã được viết về chủ đề phân tích tin tức quốc gia. Humphrey Neil, tác giả của cuốn sách kinh điển ra đời từ năm 1931, *Cách đọc bảng và những chiến thuật trên thị trường chứng khoán*, còn là tác giả cuốn *Nghệ thuật quan điểm trái ngược*. Cuốn sách phân tích kỹ lưỡng những câu chuyện tin tức giống hệt như nhau đã được đăng tải hoàn toàn khác nhau trên những tờ báo khác nhau như thế nào, và điều đó có thể gây lăm lăm cho các cổ đông ra sao. Neil đã phát triển lý thuyết trái ngược dựa trên thực tế là những lý lẽ truyền thống hoặc quan điểm đồng nhất được chuyển tải trên mạng lưới truyền thông quốc gia thường xuyên trở nên kém thuyết phục hoặc sai lầm.

Chuyên gia truyền thông Bruce Herschensohn thì viết cuốn *Thượng Đế trên cột Anten* năm 1976, qua đó mô tả cách một số mạng truyền hình bóp méo tin tức để gây ảnh hưởng lên quan điểm công chúng. Một cuốn sách khác về chủ đề này là *Trận chiến sắp tới của giới truyền thông*, do William Rusher viết năm 1988.

Nghiên cứu công phu nhất về chủ đề này là tác phẩm *Tinh hoa truyền thông*, của các tác giả Stanley Rothman và Robert Lichter viết năm 1986. Rothman và Lichter đã phỏng vấn 240 nhà báo và nhà biên tập hàng đầu ở ba tờ báo lớn (*The New York Times*, *The Wall Street Journal*, và *The Washington Post*), ba tạp chí tin tức (*Time*, *Newsweek*, và *U.S. News & World Report*), và phòng tin tức của bốn mạng truyền hình (ABC, CBS, NBC, và PBS). Khi được yêu cầu đánh giá về xu hướng chính trị của các đồng nghiệp, bảy trên tám người trong số họ cho biết các đồng nghiệp của họ chủ yếu thiên về tư tưởng tự do cánh tả và chống tư tưởng bảo thủ cánh hữu. 85% nhà báo hàng đầu có quan điểm chính trị tự do và đã bỏ phiếu cho Đảng Dân Chủ trong các cuộc bầu cử gần đây. Một cuộc nghiên cứu khác cho thấy chỉ có 6% số nhà báo trên toàn quốc bỏ phiếu cho Đảng Cộng Hoà.

Nhà báo từng đoạt giải Emmy, Bernard Goldberg, là người đã phục vụ gần 30 năm cho kênh truyền hình CBS News. Cuốn sách *Thiên kiến* của ông mô tả rõ ràng các mạng truyền hình đã cung cấp tin tức một chiều với rất ít sự công bằng cho công chúng như thế nào.

Để thành công, dù với tư cách các nhà đầu tư cá nhân hay một quốc gia, chúng ta cần phải học cách phân biệt sự thật với những quan điểm chính trị cá nhân và những định kiến mạnh mẽ của đại đa số các phương tiện truyền thông quốc gia.

Nói tóm lại, đọc bảng là một hoạt động mà tốt nhất nên để dành cho những tay chuyên nghiệp và các nhà đầu tư tổ chức, những người sẵn lòng dành hết thời gian để lĩnh hội trọn vẹn những sự phức tạp và rắc rối của nó. Đừng tự lừa dối mình khi nghĩ rằng đó là một con đường tắt dễ dàng để kiếm được lợi nhuận lớn. Hãy tuân theo những quy tắc của mình, và đừng để tình cảm tác động đến các quyết định của bạn.